

Sp. zn. 21/2016/NZ/MLU
Č. j. KVOP-41804/2019
Datum 12. září 2019

Vážená paní
Mgr. Marie Benešová
ministřyně
Ministerstvo spravedlnosti
Vyšehradská 16
128 10 Praha 2

Vážená paní ministřyně,

obracím se na Vás, abych Vám předložila shrnutí výsledků systematických návštěv psychiatrických nemocnic uskutečněných v letech 2017–2019. **V příloze naleznete souhrnnou zprávu věnující se komplexně výkonu ústavního ochranného léčení a několika vybraným obecným tématům.**

Návštěvy provádím s cílem posílit prevenci špatného zacházení na místech, kde dochází nebo může docházet k omezení svobody člověka.¹ Souhrnná zpráva slouží ke shrnutí zjištění učiněných ve větším počtu zařízení. Jejím prostřednictvím informuji odborníky, orgány státu i širokou veřejnost o situaci v zařízeních (vizte Shrnutí od str. 10). Dále je příležitost pro právní hodnocení zjištění ve světle standardu prevence špatného zacházení, formulování doporučení pro zařízení a také pro návrh systémových opatření k nápravě.²

V této souhrnné zprávě předkládám systémových opatření celou řadu, a to především Ministerstvu zdravotnictví, nicméně tři se týkají výlučně Ministerstva spravedlnosti (vizte Přehled systémových doporučení od str. 109). Velký počet doporučení je dán tím, že oblast ochranného léčení je velmi problematická – jak to ostatně dotčené resorty již několik let vnímají. Na dalším listu tohoto dopisu vkládám přehled systémových doporučení, jež se týkají Ministerstva spravedlnosti.

V souladu se zákonem o veřejném ochránci práv Vás vyzývám k vyjádření a k implementaci těchto doporučení. Předpokládám, že realizace navrhovaných opatření si vyžádá hlubší úvahu a spolupráci s více aktéry, Ministerstvem zdravotnictví pak na prvním místě. Nicméně **žádám o vyjádření do 30 dnů od obdržení tohoto dopisu**, tedy v relativně krátké lhůtě, když předpokládám, že ke každému doporučení budete schopni sdělit plán dalšího postupu, abych mohla zvážit svůj další postup ve smyslu § 21a odst. 4 zákona o veřejném ochránci práv.

Pokud byste uvítali další podrobnosti či vysvětlení, neváhejte se obrátit na právníčku Kanceláře veřejného ochránce práv Mgr. Marii Lukasovou, Ph.D. (tel. 542 542 484, e-mail lukasova@ochrance.cz).

1 Podle § 1 odst. 3 a 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

2 V souladu s § 21a odst. 3 a 4 zákona o veřejném ochránci práv.

Zveřejnění zprávy v přístupnějším grafickém zpracování plánuji přibližně v příštím měsíci, přičemž již nyní ji poskytuji také dalším adresátům doporučení a Pracovní skupině pro problematiku ochranného léčení zřízené na Ministerstvu spravedlnosti.

S pozdravem

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)

Příloha

Výkon ochranného léčení, omezovací prostředky a další témata, souhrnná zpráva z návštěv psychiatrických nemocnic

Doporučení pro Ministerstvo zdravotnictví (ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti)

Doporučení týkající se právního a administrativního rámce ochranného léčení, z hlediska respektování práva pacientů nebýt podroben špatnému zacházení.

- (1) provést komplexní revizi právní úpravy ochranného léčení a připravit potřebné legislativní návrhy (tedy, mimo jiné, doplnit právní úpravu zabezpečení příslušných pracovišť, stanovit personální nároky na poskytovatele, právní podklad a záruky pro léčbu bez souhlasu, mechanismus přemísťování pacientů, garantované specifické podmínky pro děti; srov. kap. 5 a 6),
- (2) zpracovat koncepci ochranného léčení a v jejím rámci zlepšit mechanismus jeho financování (srov. kap. 6.10),
- (3) sjednotit postup poskytovatelů zdravotních služeb při hodnocení naplnění účelu ochranného léčení a přetrvávající nebezpečnosti pacienta (nabídnout vodítko pro strukturovanou úvahu poskytovatele; srov. kap. 6.6 a 6.7),
- (4) zajistit obnovení oddělení pro sexuologickou léčbu spádového pro severní Moravu (srov. kap. 6.1),
- (5) dotovat investiční záměry psychiatrických nemocnic spojené se zabezpečováním oddělení specializovaných na poskytování ochranného léčení pro nebezpečné pacienty (srov. kap. 6.2),
- (6) pokračovat v rozvoji pilotovaných forenzních multidisciplinárních týmů (srov. kap. 10.1),
- (7) garantovat průběžné vzdělávání znalců, tak aby došlo k usměrnění k větší jednotnosti (srov. kap. 6.8),
- (8) připravit návrh změny zákona o zdravotních službách tak, aby obsahoval úpravu přestupku ponižujícího zacházení a nesprávného použití omezovacího prostředku (srov. kap. 9.2),
- (9) připravit návrh změny zákona o specifických zdravotních službách tak, aby obsahoval vymezení předmětu a podmínek dozoru státního zastupitelství na místech, kde se vykonává ochranné léčení (srov. kap. 9.1).

Doporučení pro Ministerstvo spravedlnosti

- (1) zajistit vodítka a průběžné vzdělávání soudců tak, aby došlo k usměrnění k větší jednotnosti (co se týká ukládání jednotlivých „typů“ ochranného léčení, kladení otázek znalcům, nepodmiňování trvání ochranného léčení nějakými tradičně vnímanými lhůtami; srov. kap. 7),
- (2) zavést jednotnou evidenci ochranných léčení (jednak uložených, a jednak nařízených) a centrální registr pacientů v ochranné léčbě (srov. kap. 6.4),
- (3) sjednotit formu a obsah návrhů/zpráv zdravotnických zařízení soudu (srov. kap. 6.7).